

R O M Â N I A

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 24/2017 Dosar nr. [1785/1/2017](#)

Pronunțată în ședință publică astăzi, 19 septembrie 2017

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 860 din 01/11/2017

Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție -
președintele completului

Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală

Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală

Simona Elena Cîrnaru - judecător la Secția penală

Angela Dragne - judecător la Secția penală

Daniel Grădinaru - judecător la Secția penală

Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală

Anca Mădălina Alexandrescu - judecător la Secția penală

Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală, în Dosarul nr. 14.607/197/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept vizând modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, respectiv: dacă "în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune ori se poate dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare".

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁴ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Mirela Sorina Popescu.

La ședința de judecată a participat doamna Raluca Florentina Nemeșu, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecător Rodica Aida Popa, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 1.785/1/2017 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, precum și faptul că au comunicat puncte de vedere asupra problemei de drept în discuție Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel

Pitești, Curtea de Apel Suceava și Curtea de Apel Târgu Mureș.

De asemenea a precizat că, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală, raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată opinia scrisă a specialiștilor din cadrul universităților din București, Cluj-Napoca, Craiova, Iași, Sibiu și Timișoara, Universității "Nicolae Titulescu" din București, precum și din cadrul Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu" al Academiei Române, cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării, la dosar fiind transmise puncte de vedere de către domnul profesor universitar dr. Viorel Pașca și domnul lector universitar dr. Flaviu Ciopec din cadrul Universității de Vest din Timișoara și domnul lector universitar dr. Daniel Nițu din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

Totodată, au fost depuse puncte de vedere de către Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară, acesta din urmă, prin Adresa nr. 1.620/C/1.774/III-5/2017 din 18 iulie 2017, aducând la cunoștință că în cadrul Ministerului Public nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept cu care a fost sesizată instanța.

În continuare a arătat că a fost depus la dosar raportul întocmit de judecătorul-raportor, care a fost înaintat, la data de 28 august 2017, parchetului și inculpatului D.D., potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, iar inculpatul nu a depus un punct de vedere cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecător Mirela Sorina Popescu, constatând că nu sunt alte cereri sau excepții de formulat, a solicitat reprezentantului parchetului să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept supusă dezbaterii în Dosarul nr. 1.785/1/2017.

Reprezentantul Ministerului Public a apreciat îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute cumulativ de art. 475 din Codul de procedură penală, arătând că problema de drept supusă dezlegării urmează să aibă înrăurire concretă asupra soluției ce va fi dată în cauză.

Pe fondul sesizării, reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că, raportat la condițiile prevăzute de art. 88 alin. (3) din Codul penal, din conținutul textului rezultă că este vorba de o soluție de condamnare, ceea ce ar însemna că, în măsura în care pentru noua infracțiune săvârșită în termenul de supraveghere al unei amânări a aplicării pedepsei anterioare nu se dispune condamnarea [ci oricare altă soluție procesuală dintre cele prevăzute de art. 396 alin. (1) din Codul de procedură penală, inclusiv amânarea aplicării pedepsei], revocarea amânării aplicării pedepsei dispusă pentru prima infracțiune nu ar fi operabilă.

Pe de altă parte, potrivit art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, amânarea aplicării pedepsei pentru noua infracțiune, deși comisă după o altă amânare a aplicării pedepsei dispusă pentru o infracțiune anterioară, este posibilă. Aceasta, întrucât art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal exclude numai soluțiile de condamnare, or amânarea aplicării pedepsei nu este o asemenea soluție.

Așadar, din cele ce precedă ar rezulta că textele menționate permit amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune săvârșită în cursul termenului de supraveghere al unei amânări a aplicării pedepsei anterioare, situație în care revocarea amânării aplicării pedepsei dispuse pentru prima infracțiune nu ar opera.

Totodată, în opinia reprezentantului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, acceptarea unei asemenea concluzii contrazice rațiunea instituției revocării, natura sa juridică de sancțiune aplicabilă persoanei care nu s-a conformat cerințelor legale și judiciare pe perioada termenului de suspendare/supraveghere, respectiv caracterul obligatoriu al revocării în ipoteza săvârșirii unei infracțiuni intenționate/paeterintenționate în cursul termenului de încercare,

menționând că o asemenea natură juridică este consacrată unanim, atât de doctrină, cât și de jurisprudența obligatorie a instanței supreme.

De asemenea, a arătat că și doctrina recentă confirmă caracterul de sancțiune al revocării, respectiv caracterul obligatoriu al acesteia în ipoteza în discuție. Astfel, analizând dispozițiile art. 88 din Codul penal, în cadrul cazurilor de revocare a amânării aplicării pedepsei reglementate de textul de lege menționat, sunt două categorii, respectiv cazuri de revocare obligatorie a amânării aplicării pedepsei și un caz de revocare facultativă. În cadrul primei categorii este inclusă și ipoteza prevăzută de art. 88 alin. (3) din Codul penal.

În acest context, concluzia anterioară, dedusă din interpretarea exclusivă a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și art. 88 alin. (3) din Codul penal, se impune a fi reconsiderată, iar interpretarea acestor dispoziții trebuie plasată în contextul ansamblului reglementării instituției amânării aplicării pedepsei și, în special, în contextul art. 88 din Codul penal.

Totodată, a arătat că, analiza ut singuli a art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal nu este suficientă pentru a conchide că este posibilă, din nou, amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea intenționată/praeterintenționată săvârșită în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei dispuse anterior. Aceasta întrucât incidența amânării aplicării pedepsei este supusă unor condiții cumulative, iar nu doar celei prevăzute de art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, în ipoteza în discuție, condiția prevăzută de art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal (persoana infractorului și posibilitățile sale de îndreptare) nu este îndeplinită, întrucât săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate/praeterintenționate în perioada de supraveghere demonstrează că infractorul nu a justificat încrederea ce i s-a acordat, neexistând posibilitatea reală a acestuia de a se îndrepta fără aplicarea imediată a unei pedepse.

Așadar, chiar dacă este îndeplinită condiția prevăzută de art. 88 alin. (1) lit. b) din Codul penal, nu este însă realizată cea prevăzută de art. 88 alin. (1) lit. d) din același cod. În consecință, amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea comisă în termenul de supraveghere nu este legal posibilă, impunându-se, drept unică soluție, condamnarea și revocarea amânării aplicării pedepsei dispuse anterior.

Pe de altă parte, art. 88 alin. (1) și (2) din Codul penal stabilește în mod indubitabil caracterul obligatoriu al revocării amânării aplicării pedepsei în ipoteza nerespectării măsurilor de supraveghere sau al neexecutării obligațiilor impuse [alin. (1)], respectiv în ipoteza neîndeplinirii integrale a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre, cu excepția cazului când persoana dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească [alin. (2)].

Prin urmare, în ipoteze mai puțin grave decât cea prevăzută de art. 88 alin. (3) din Codul penal și care presupune, în esență, săvârșirea unei infracțiuni intenționate sau cu praeterintenție, revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie, în timp ce în ipoteza în discuție revocarea ar avea doar caracter facultativ, ceea ce, în opinia reprezentantului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, reprezintă o situație disproporționată în mod vădit și lipsită de justificare [exceptând, evident, formularea art. 88 alin. (3) din Codul penal care prevede pronunțarea unei condamnări pentru infracțiunea ulterioară].

Mai mult, art. 88 alin. (4) din Codul penal stabilește expres un caz de revocare facultativă (ipoteza infracțiunii ulterioare săvârșite din culpă), respectiv de menținere a amânării aplicării pedepsei. De fapt, menținerea sau revocarea amânării aplicării pedepsei este determinată de soluția care va fi dispusă cu privire la infracțiunea din culpă: dacă instanța intenționează, în raport cu datele cauzei, să mențină amânarea aplicării pedepsei, va trebui să dispună pentru infracțiunea din culpă renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei, dacă va dispune condamnarea, automat, amânarea aplicării pedepsei nu va putea fi menținută, ci va trebui obligatoriu revocată.

În continuare, reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a menționat că, în cazul unei infracțiuni intenționate nu este posibilă decât pronunțarea unei soluții de condamnare, cu consecința revocării amânării aplicării pedepsei [sintagma "pentru care s-a

pronunțat o condamnare" din conținutul art. 88 alin. (3) din Codul penal lămurește astfel sensul, acela că pronunțarea unei soluții de condamnare în această ipoteză este obligatorie].

Această dispoziție permite concluzia conform căreia în cazul infracțiunilor intenționate sau cu praeterintenție revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie.

Prin urmare, și analiza art. 88 alin. (1), (2) și (4) din Codul penal conduce la concluzia unei revocări obligatorii în cazul în care infracțiunea săvârșită ulterior este intenționată sau praeterintenționată.

Așadar, în condițiile în care revocarea are, ca regulă, caracter de sancțiune care intervine obligatoriu [excepțiile fiind de strictă interpretare și trebuind a fi prevăzute expres, așa cum legiuitorul a procedat în cazul art. 88 alin. (4) din Codul penal], inclusiv pentru ipoteze mai puțin grave decât cea prevăzută de art. 88 alin. (3) din Codul penal, interpretarea coerentă a acestei din urmă dispoziții trebuie să fie în sensul că pronunțarea unei soluții de condamnare pentru noua infracțiune intenționată/praeterintenționată săvârșită în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei și revocarea amânării aplicării pedepsei sunt obligatorii.

Față de aceste susțineri, reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat admiterea sesizării formulate de Curtea de Apel Brașov, Secția penală, și pronunțarea unei hotărâri prealabile vizând interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, prin care să se stabilească următoarele:

În ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, atât pronunțarea soluției de condamnare pentru noua infracțiune, cât și revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare sunt obligatorii.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință din data de 7 iunie 2017, Curtea de Apel Brașov, Secția penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării de principiu a următoarei probleme de drept: "Dacă, în raport cu dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune ori se poate dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare."

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin Sentința penală nr. 1.885 din 19.10.2016 a Judecătoriei Brașov, în temeiul art. 336 alin. (1) din Codul penal, cu aplicarea art. 374 alin. (4) raportat la art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, s-a dispus condamnarea inculpatului D.D. la pedeapsa în cuantum de 9 (nouă) luni închisoare pentru comiterea infracțiunii constând în conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe (faptă comisă la data de 8.11.2015).

În temeiul art. 67 alin. (1) din Codul penal s-a aplicat inculpatului pedeapsa complementară prevăzută de art. 66 alin. (1) lit. i) din Codul penal, constând în interzicerea exercitării dreptului inculpatului de a conduce autovehicule, în sensul prevăzut de art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență

a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru o durată de 2 ani, după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate.

În temeiul art. 65 alin. (1) raportat la art. 66 alin. 1 lit. i) din Codul penal s-a interzis inculpatului, ca pedeapsă accesorie, exercitarea dreptului de a conduce autovehicule în sensul prevăzut de art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, din momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și până când pedeapsa principală privativă de libertate va fi executată sau considerată ca fiind executată.

S-a constatat că fapta din prezenta cauză a fost comisă la data de 8.11.2015, pe durata termenului de supraveghere al măsurii constând în amânarea aplicării pedepsei în cuantum de 1 an și 2 luni închisoare, stabilită conform Sentinței penale nr. 2.734 din 19.11.2014, pronunțată de Judecătoria Brașov în Dosarul penal nr. 21.405/197/2014, definitivă prin neapelare la data de 16.12.2014.

În temeiul art. 88 alin. (3) din Codul penal s-a revocat măsura constând în amânarea aplicării pedepsei în cuantum de 1 an și 2 luni închisoare, stabilită conform celor mai sus evidențiate, pedeapsă care devine astfel executabilă.

În temeiul art. 88 alin. (3) teza II-a din Codul penal raportat la art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal s-a contopit pedeapsa stabilită în prezenta cauză, în cuantum de 9 luni închisoare, cu pedeapsa în cuantum de 1 an și 2 luni închisoare stabilită conform Sentinței penale nr. 2.734 din 19.11.2014, definitivă prin neapelare la data de 16.12.2014, fiind aplicată pedeapsa cea mai grea la care s-a adăugat sporul obligatoriu în cuantum de 3 luni închisoare, reprezentând o treime din pedeapsa în cuantum de 9 luni închisoare, urmând ca în final inculpatul D.D. să execute pedeapsa în cuantum de 1 (un) an și 5 (cinci) luni închisoare.

În temeiul art. 45 alin. (1) și (5) din Codul penal s-a aplicat inculpatului pedeapsa complementară prevăzută de art. 66 alin. (1) lit. i) din Codul penal, constând în interzicerea exercitării dreptului de a conduce autovehicule, în sensul prevăzut de art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru o durată de 2 ani, după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate, fiind aplicată și pedeapsa accesorie având același conținut.

În fapt, instanța de fond a reținut că la data de 8.11.2015, în jurul orei 15,00, inculpatul D.D., în vârstă de 75 de ani, a condus autoturismul marca Chevrolet, cu numărul de înmatriculare BV-42-CLE, pe raza municipiului Brașov, fiind surprins de către un echipaj al poliției rutiere în timp ce se deplasa dinspre Str. Plugarilor spre Str. Tâmplarilor. Fiind testat cu aparatul etilotest a fost evidențiată o concentrație alcoolică de 1,02 mg/l alcool în aerul expirat, împrejurare față de care inculpatul a fost condus la sediul Spitalului Clinic Județean de Urgență Brașov pentru recoltarea probelor de sânge inculpatului, stabilindu-se că acesta avea o îmbibație alcoolică peste limita legală, respectiv de 2,00 g/l alcool pur în sânge la data de 8.11.2015, ora 16,50.

Prin raportate la conținutul fișei de cazier, instanța de fond a constatat că fapta din prezenta cauză a fost comisă la data de 8.11.2015, pe durata termenului de supraveghere al măsurii constând în amânarea aplicării pedepsei în cuantum de 1 an și 2 luni închisoare, stabilită conform Sentinței penale nr. 2.734 din 19.11.2004, pronunțată de Judecătoria Brașov în Dosarul penal nr. 21.405/197/2014, definitivă prin neapelare la data de 16.12.2014.

Așa fiind, în aplicarea prevederilor cuprinse în art. 88 alin. (3) din Codul penal, instanța de fond a revocat măsura constând în amânarea aplicării pedepsei în cuantum de 1 an și 2 luni închisoare, stabilită conform celor de mai sus, pedeapsă care devine astfel executabilă.

Potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 88 alin. (3) teza a II-a din Codul penal raportat la art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal, instanța a contopit pedeapsa stabilită în prezenta cauză, în cuantum de 9 luni închisoare, cu pedeapsa în cuantum de 1 an și 2 luni închisoare stabilită conform Sentinței penale nr. 2.734 din 19.11.2014, definitivă prin neapelare la data de 16.12.2014, fiind aplicată pedeapsa cea mai grea, la care s-a adăugat sporul obligatoriu în cuantum de 3 luni închisoare, reprezentând o treime din pedeapsa în cuantum de 9 luni închisoare, urmând ca în final inculpatul D.D. să execute pedeapsa în cuantum de 1 (un) an și 5 (cinci) luni închisoare.

Având în vedere gradul ridicat al îmbibației alcoolice, fapta inculpatului, care nu se afla la prima abatere rutieră, fiind urmată de producerea unui rezultat vătămător concret, instanța a făcut aplicarea prevederilor art. 67 alin. (1) din Codul penal și a interzis inculpatului, cu titlul de pedeapsă complementară, exercitarea dreptului prevăzut de art. 66 alin. (1) lit. i) din Codul penal, privind interzicerea exercitării dreptului inculpatului de a conduce autovehicule, în sensul prevăzut de art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru o durată de 2 ani, după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate, urmând ca dreptul de a conduce să îi fie interzis inculpatului și cu titlul de pedeapsă accesorie.

Împotriva sentinței penale anterior menționate au declarat apeluri Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov și inculpatul D.D.

III. Punctul de vedere al procurorului și al părții asupra chestiunii de drept sesizate

Reprezentanta Ministerului Public a arătat că, dacă se face referire strict la textul de lege, pare a se permite amânarea aplicării pedepsei pentru noua infracțiune, dar nu se știe dacă voința legiuitorului a fost aceea ca în situația în care o persoană a beneficiat de amânarea aplicării pedepsei și dacă a săvârșit o nouă infracțiune mai poate beneficia de amânarea aplicării pedepsei, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare.

Apărătorul ales al apelantului inculpat D.D. a susținut că este posibilă dispunerea amânării aplicării pedepsei pentru infracțiunea comisă în termenul de supraveghere.

IV. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

IV.1. Prealabil examinării sesizării instanței supreme, curtea de apel a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, întrucât:

- este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, în apel;
- de lămurirea modului de interpretare și aplicare a problemei de drept puse în discuție depinde soluționarea pe fond a cauzei, având în vedere problema de drept penal substanțial ridicată, care este susceptibilă de interpretări diferite;
- chestiunea de drept pusă în discuție nu face obiectul unui recurs în interesul legii și asupra acestei chestiuni Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat deja printr-o decizie întemeiată pe dispozițiile art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală sau printr-o hotărâre întemeiată pe dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală.

IV.2. Curtea de Apel Brașov, Secția penală, în considerentele încheierii prin care sesizează instanța supremă și-a exprimat punctul de vedere în sensul că în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării unei pedepse nu este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune, ci se poate dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără a se dispune revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare.

Dispozițiile art. 88 alin. (3) din Codul penal pot fi interpretate în sensul că, în ipoteza în care după amânarea aplicării pedepsei persoana supravegheată a săvârșit o nouă infracțiune intenționată

în termenul de supraveghere, pentru care se dispune tot amânarea aplicării pedepsei, instanța nu este obligată să revoce amânarea anterioară a aplicării pedepsei. Aceasta deoarece, potrivit art. 88 alin. (3) din Codul penal, instanța revocă amânarea aplicării pedepsei și dispune aplicarea și executarea pedepsei doar în cazul în care pentru noua infracțiune săvârșită în termenul de supraveghere s-a pronunțat o condamnare. În cazul în care pentru această infracțiune s-ar dispune tot amânarea aplicării pedepsei, rezultă că nu se impune revocarea amânării aplicării pedepsei, pentru că nu s-a pronunțat o soluție de condamnare.

Pe de altă parte, dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, care reglementează condițiile pentru a se dispune amânarea aplicării pedepsei, pot fi interpretate în sensul că stabilirea unei pedepse cu amânarea aplicării acesteia nu constituie un impediment pentru a dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune comisă în termenul de supraveghere. Aceasta deoarece, potrivit art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, constituie un impediment pentru dispunerea amânării aplicării pedepsei faptul că infractorul a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii [cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) din Codul penal sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare]. Or, amânarea aplicării pedepsei nu constituie o soluție de condamnare, motiv pentru care aceasta nu poate constitui un impediment pentru adoptarea din nou a unei soluții de amânare a aplicării pedepsei.

Curtea de apel a mai menționat că nu a fost identificată jurisprudență care să analizeze în mod explicit această problemă de drept în situații similare prin care s-a dispus condamnarea pentru noua infracțiune și revocarea amânării aplicării pedepsei fără analizarea acestui aspect.

V. Punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

Examinând punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele arondate, precum și jurisprudența atașată acestora ce au fost transmise instanței supreme, referitoare la chestiunea de drept supusă dezlegării, aflate la dosarul prezentei cauze, a rezultat o practică neunitară.

Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, Tribunalul Bacău, Judecătoria Constanța, Judecătoria Balș, Judecătoria Corabia, Judecătoria Târgu Jiu, Judecătoria Tecuci, Judecătoria Toplița, Judecătoria Luduș, Judecătoria Roman, Judecătoria Bacău, Judecătoria Moinești, Judecătoria Brașov, Judecătoria Făgăraș, Judecătoria Sectorului 2 București, Tribunalul Ialomița, Judecătoria Sectorului 6 București, Judecătoria Slobozia, Judecătoria Turnu Măgurele, Judecătoria Videle, Judecătoria Buzău, Tribunalul Prahova, Judecătoria Sinaia, Judecătoria Caransebeș, Tribunalul Timiș, Tribunalul Arad au exprimat opinia majoritară că, în raport cu dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune.

Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel București, Secția I penală, Curtea de Apel Timișoara, Judecătoria Lehliu-Gară, Tribunalul Dolj, Tribunalul Olt, Judecătoria Caracal, Judecătoria Vânju Mare, Tribunalul Gorj, Judecătoria Novaci, Tribunalul Vaslui, Judecătoria Vaslui, Judecătoria Onești, Tribunalul Covasna, Judecătoria Sfântu Gheorghe, Tribunalul Brașov, Judecătoria Rupea, Tribunalul București, Secția I penală, Judecătoria Sectorului 1 București, Judecătoria Alexandria, Judecătoria Câmpina, Judecătoria Mizil, Tribunalul Caraș-Severin, Judecătoria Moldova Nouă au exprimat opinia minoritară că, în raport cu dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei nu este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune, ci se poate dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare, avându-se în vedere conținutul art. 88 alin. (3) din Codul penal, iar, potrivit dispoziției din art. 83 alin. (1) lit. b) din același cod, aceasta nu se referă la faptul că o pedeapsă cu amânarea aplicării acesteia constituie un impediment pentru a se dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune comisă în termenul de supraveghere.

Judecătoria Măcin a exprimat o opinie mixtă în sensul că este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune săvârșită în termenul de supraveghere al amânării executării pedepsei, în condițiile în care se dispune revocarea amânării, însă că se poate dispune amânarea aplicării pedepsei și în cazul în care instanța a dispus anterior, printr-o hotărâre definitivă, amânarea aplicării pedepsei numai dacă nu se dispune revocarea amânării ulterioare, doar în situații de excepție prevăzute de art. 88 alin. (4) teza I din Codul penal.

Judecătoria Târgu Secuiesc a opinat că suspendarea executării pedepsei sau amânarea aplicării unei pedepse se revocă și se aplică regulile de la concursul de infracțiuni. Instanța poate dispune însă amânarea aplicării pedepsei dacă pedeapsa prevăzută pentru noua infracțiune este amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani, cerință prevăzută de art. 82 alin. (1) din Codul penal.

Judecătoria Sectorului 5 București nu a putut exprima o opinie majoritară, fiind magistrați care s-au raliat unei opinii în sensul că nu este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune intenționată/praeterintenționată săvârșită în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei, putându-se pronunța și pentru această nouă infracțiune o soluție de amânare a aplicării pedepsei, fără a interveni revocarea amânării aplicării pedepsei pentru prima infracțiune, în temeiul art. 88 alin. (3) din Codul penal, existând și cea de-a doua opinie în sensul că revocarea amânării aplicării pedepsei, în temeiul art. 88 alin. (3) din Codul penal, este obligatorie pentru noua infracțiune, neputându-se amâna din nou aplicarea pedepsei.

Curtea de Apel Cluj a exprimat un punct de vedere în sensul că față de ipoteza reglementată de art. 88 alin. (3) din Codul penal, după revocarea amânării executării pedepsei se va trece la operațiunea de contopire a pedepsei a cărei amânare a fost revocată cu pedeapsa aplicată pentru infracțiunea ce a atras revocarea amânării conform pluralității de infracțiuni incidente în cauză, astfel încât pedeapsa aplicată pentru săvârșirea celei de-a doua infracțiuni își pierde individualitatea. În concluzie, în urma contopirii celor două pedepse, dintre care pentru una s-a dispus executarea, nu este posibilă o altă modalitate de individualizare a executării pedepsei decât prin executarea în regim de detenție.

Instanțele arondate Curții de Apel Oradea, Curtea de Apel Alba și instanțele arondate, Judecătoria Podu Turcului, Judecătoria Reșița și Judecătoria Oravița nu au formulat un punct de vedere cu privire la problema de drept pusă în discuție.

Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, Judecătoria Sectorului 5 București, Judecătoria Constanța, Judecătoria Târgu Jiu, Judecătoria Tecuci, Judecătoria Moinești, Judecătoria Brașov, Judecătoria Făgăraș au anexat practică judiciară în ceea ce privește chestiunea de drept supusă dezlegării, în sensul opiniei majoritare.

Judecătoria Caracal, Judecătoria Podu Turcului, Judecătoria Sectorului 1 București au anexat practică judiciară referitoare la chestiunea de drept supusă dezlegării, în sensul opiniei minoritare.

Curtea de Apel Alba Iulia a anexat o sentință a Judecătoriei Sibiu prin care s-a făcut aplicarea art. 88 alin. (3) teza I din Codul penal, revocându-se amânarea aplicării pedepsei amenzii penale, iar în temeiul art. 88 alin. (3) teza a II-a din Codul penal raportat la art. 39 alin. (1) lit. c) din Codul penal s-a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea a amenzii penale la care s-a adăugat un spor obligatoriu de o treime din totalul celorlalte pedepse aplicate, în final pedeapsa fiind amendă penală.

Totodată, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Suceava și instanțele arondate, Curtea de Apel Oradea și instanțele arondate, Curtea de Apel Iași și instanțele arondate, Curtea de Apel Târgu Mureș și instanțele arondate, Curtea de Apel Cluj și instanțele arondate, Curtea de Apel Ploiești și instanțele arondate, Tribunalul Constanța, Judecătoria Medgidia, Judecătoria Mangalia, Judecătoria Hârșova, Tribunalul Tulcea, Judecătoria Tulcea, Judecătoria Babadag, Judecătoria Măcin, Tribunalul Dolj, Judecătoria Slatina, Judecătoria Balș, Judecătoria Corabia, Tribunalul Mehedinți, Judecătoria Strehaia, Judecătoria Drobeta-Turnu Severin, Judecătoria Baia de Aramă, Judecătoria Orșova, Tribunalul Gorj, Judecătoria Târgu Cărbunești, Judecătoria Motru, Judecătoria Novaci, Tribunalul Neamț și instanțele arondate, Tribunalul Bacău, Judecătoria Bacău, Judecătoria Onești,

Curtea de Apel Braşov, Tribunalul Covasna, Judecătoria Sfântu Gheorghe, Judecătoria Întorsura Buzăului, Tribunalul Braşov, Judecătoria Rupea, Judecătoria Zărneşti, instanţele arondate Tribunalului Buzău, Tribunalul Prahova şi instanţele arondate, Curtea de Apel Timişoara au menţionat că nu a fost identificată practică judiciară referitoare la problema de drept cu care a fost sesizat Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

VI. Examenul jurisprudenţei

Decizia nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secţiilor Unite ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 12 iulie 2011, prin care a fost admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie:

"În interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 83 alin. 1 din Codul penal stabileşte că:

1. Suspendarea condiţionată a executării pedepsei nu poate fi dispusă pentru pedeapsa stabilită în cazul săvârşirii în cursul termenului de încercare a unei infracţiuni intenţionate sau praeterintenţionate, pedeapsă la care a fost cumulată o altă pedeapsă, ca urmare a revocării suspendării condiţionate a executării acestei din urmă pedepse, chiar şi în cazul îndeplinirii condiţiilor prevăzute de art. 81 din Codul penal.

2. Suspendarea condiţionată a executării nu poate fi dispusă nici în ceea ce priveşte pedeapsa rezultantă, obţinută prin aplicarea mecanismului prevăzut de art. 83 alin. 1 din Codul penal."

În considerentele acestei decizii s-a statuat că ". . . Pe toată durata termenului de încercare, condamnatul «este ameninţat să piardă beneficiul suspendării şi să execute cumulativ două pedepse», în cazul în care ar săvârşi o altă infracţiune În privinţa revocării însă, situaţia juridică este alta, ea exprimând eşecul acestei măsuri din cauza conduitei inculpatului care s-a dovedit a nu merita încrederea ce i-a fost acordată de instanţa care a oferit condamnatului o şansă de a se îndrepta, fără să execute efectiv pedeapsa Menţinerea modalităţii de executare a pedepsei în cazul comiterii unei infracţiuni în termenul de încercare este expres prevăzută în art. 83 alin. 3 din Codul penal, sub forma unei excepţii. Potrivit acestor prevederi legale, dacă infracţiunea ulterioară este săvârşită din culpă, se poate aplica suspendarea condiţionată a executării pedepsei chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei. În acest caz nu mai are loc revocarea primei suspendări. Prin urmare, posibilitatea suspendării condiţionate a executării pedepsei stabilite pentru o infracţiune intenţionată, pedeapsă la care a fost cumulată o altă pedeapsă, ca urmare a revocării (...) este exclusă de art. 83 alin. 3 din acelaşi cod . . ."

Totodată, în considerentele Deciziei nr. 212 din 22 ianuarie 2008 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Secţia penală, publicată pe www.scj.ro, s-a reţinut că ". . . Art. 83 din Codul penal reglementează situaţia revocării suspendării condiţionate a executării unei pedepse, dacă în cursul termenului de încercare cel condamnat a săvârşit din nou o infracţiune, pentru care s-a pronunţat o hotărâre de condamnare, în această situaţie, revocarea suspendării condiţionate este obligatorie, indiferent de quantumul pedepsei suspendate. Potrivit aceluiaşi text, pedeapsa a cărei suspendare a fost revocată nu se contopeşte, ci se execută alături de pedeapsa aplicată pentru cea de a doua infracţiune. Obligatorietatea revocării suspendării condiţionate exclude posibilitatea aplicării art. 81 lit. b) din Codul penal, chiar dacă pedeapsa a cărei suspendare se revocă nu este mai mare de 6 luni. Acceptând această posibilitate ar însemna să se dispună o a doua suspendare pentru aceeaşi pedeapsă. Dacă legiuitorul ar fi înţeles să reglementeze şi o astfel de situaţie, ar fi spus-o expres aşa cum a făcut în art. 83 alin. 3 din Codul penal, în cazul în care infracţiunea ulterioară este săvârşită din culpă, se poate aplica suspendarea condiţionată a executării pedepsei, chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei în acest caz nu mai are loc revocarea primei suspendări. Astfel, în mod corect instanţa de apel a înlăturat aplicarea art. 81 din Codul penal. Pe de altă parte, având în vedere că inculpatul a mai comis acelaşi gen de fapte, perseverând în conducerea pe drumurile publice a unui autoturism fără a avea permis de conducere,

că în loc să înțeleagă posibilitatea pe care i-au acordat-o primele instanțe care l-au condamnat, de a se reeduca fără privare de libertate, a încercat să corupă organele de poliție pentru a nu-i întocmi cel de-al doilea dosar penal. În aceste condiții instanța și-a format convingerea că reeducarea inculpatului nu se poate realiza decât prin privare de libertate, fiindcă lăsarea sa în libertate prezintă pericolul comiterii de noi fapte penale. . ."

VII. Opinia specialiștilor consultați

În condițiile art. 476 alin. (10) cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-au solicitat puncte de vedere specialiștilor cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

VII.1.a. În punctul de vedere transmis de Facultatea de Drept a Universității de Vest din Timișoara, domnul profesor universitar dr. Viorel Pașca a considerat "cu privire la admisibilitatea cererii că aceasta îndeplinește condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, deoarece instanța este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. Cu privire la revocarea amânării pedepsei. Răspunsul la problema în discuție comportă o triplă abordare: 1) dacă săvârșirea unei noi infracțiuni în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei are ca efect revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei; 2) dacă revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei este condiționată de condamnarea pentru noua infracțiune; 3) dacă în termenul de supraveghere condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune intenționată se mai poate dispune amânarea aplicării pedepsei. 1. În opinia noastră intenția legiuitorului a fost de a reglementa în art. 88 alin. (1)-(3) din Codul penal cazurile de revocare obligatorie a amânării aplicării pedepsei anterioare, deoarece atunci când a permis revocarea facultativă a amânării aplicării pedepsei a prevăzut expres această posibilitate (în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă - art. 88 din Codul penal). Dacă revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie în caz de nerespectare cu rea-credință a măsurilor de supraveghere sau a obligațiilor impuse de instanță, precum și în caz de neîndeplinire integrală a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre, cu atât mai mult săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate impune revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei. Soluția este similară cu revocarea suspendării sub supraveghere [art. 96 alin. (4) din Codul penal]. 2. Este de la sine înțeles că revocarea amânării aplicării pedepsei este condiționată de condamnarea pentru noua infracțiune intenționată, soluție similară cu revocarea suspendării sub supraveghere [art. 96 alin. (4) din Codul penal]. Dacă a intervenit o cauză care înlătură răspunderea penală (retragerea plângerii prealabile, împăcarea, amnistia antecondamnatorie) este evident că nu se poate dispune revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei. 3. Este adevărat că din examinarea art. 83 alin. (1) și art. 88 alin. (3) din Codul penal nu se exclude per se posibilitatea ca în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de încercare instanța să dispună din nou amânarea aplicării pedepsei dacă pedeapsa rezultantă pentru concursul de infracțiuni care a luat naștere nu depășește 2 ani, dar instanța va trebui să motiveze pe ce se bazează când concluzionează că, în raport cu persoana infractorului, cu conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, cu eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și cu posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată, având în vedere atenționarea sa anterioară asupra conduitei sale pentru o perioadă determinată, având în vedere atenționarea sa anterioară asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune dacă va mai comite infracțiuni [art. 83 alin. (4) din Codul penal]. Ar fi de dorit o intervenție a legiuitorului în sensul ca printre condițiile de aplicare a amânării aplicării pedepsei să se prevadă condiția negativă de a nu mai fi beneficiat anterior de o asemenea măsură în ultimii 2 ani. Este inechitabil ca suspendarea pedepsei sub supraveghere să nu se poată dispune dacă aplicarea pedepsei a fost inițial amânată, dar ulterior amânarea a fost revocată, dar să se poată dispune amânarea aplicării pedepsei deși anterior condamnatul a mai beneficiat de această măsură."

VII.1.b. În opinia juridică transmisă de Facultatea de Drept a Universității de Vest din Timișoara,

domnul lector universitar dr. Flaviu Ciopec a menționat cu privire la admisibilitatea sesizării, în raport cu criteriile de admisibilitate stabilite de art. 475 din Codul de procedură penală, că rezultă următoarele: "Prima condiție. Cauza se află «în cursul judecării», respectiv al apelului formulat împotriva sentinței penale a instanței inferioare, prin care s-a dispus condamnarea inculpatului la pedeapsa de 9 luni închisoare. Apreciem că, în raport cu jurisprudența consolidată a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie, această condiție de admisibilitate este îndeplinită în speță. A doua condiție. Chestiunea de drept pendinte nu a mai făcut obiectul unei alte sesizări pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile sau a unui recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. În deplin acord cu constatările instanței de trimitere, din consultarea jurisprudenței în materie rezultă că și această condiție este îndeplinită. A treia condiție. Chestiunea de drept, obiect al sesizării, trebuie să fie aptă să influențeze soluționarea fondului cauzei. În raport cu considerentele Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nr. 11 din 2 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 7 iulie 2014, cap. VIII, paragrafele 7-8, rezultă că «admisibilitatea sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată, atât în cazul în care vizează o normă de drept material, cât și atunci când privește o dispoziție de drept procesual, de împrejurarea că interpretarea dată de instanța supremă să aibă consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei. Cu alte cuvinte, între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată asupra acțiunii penale și/sau civile de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o relație de dependență, în sensul că decizia Înaltei Curți pronunțată în procedura prevăzută de art. 476 și 477 din Codul de procedură penală să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate o are în cadrul soluționării pe fond a litigiului. Prin sintagma "soluționarea pe fond a cauzei" folosită de legiuitor în cuprinsul art. 475 din Codul de procedură penală pentru a desemna legătura obiectivă dintre chestiunea de drept supusă interpretării și procesul penal în curs trebuie astfel să se înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță». «Apreciam că și această condiție este îndeplinită în speță, având în vedere problema de drept penal substanțial aptă să fie interpretată în manieră diferită. Stabilirea pedepsei, prin luarea în considerare a dispozițiilor privind concursul de infracțiuni, urmare a revocării amânării aplicării pedepsei inițiale, sau, respectiv, neaplicarea acestor dispoziții, efect al menținerii soluției de amânare a aplicării pedepsei și dispunerii unei amânări și pentru noua infracțiune comisă în termenul de supraveghere, reprezintă indubitabil o componentă esențială de fondul cauzei și care se impune a fi lămurită date fiind consecințele directe și concrete asupra inculpatului (executarea efectivă în penitenciar a pluralității de infracțiuni sau curgerea în paralel a două termene de supraveghere distincte pentru fiecare infracțiune în parte).

Cu privire la fondul cauzei . . . Ambele texte a căror interpretare se solicită stabilesc ca impedimente pentru accesul inculpatului la beneficiul amânării aplicării pedepsei inexistența unei condamnări anterioare. Condamnarea presupune întrunirea condițiilor prevăzute de art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală, respectiv existența faptei, calificarea ca infracțiune și comiterea acesteia de către inculpat. Din maniera de reglementare în același text legal a renunțării la aplicarea pedepsei [la alin. (3)] și a amânării aplicării pedepsei [la alin. (4)], ca modalități de rezolvare a acțiunii penale distincte de condamnare rezultă fără dubiu faptul că aceste soluții nu se pot asimila cu o condamnare. Conform art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă privind elaborarea actelor normative "În limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni". Este, deci, clar că noțiunea de condamnare din cuprinsul art. 83 și 88 din Codul penal are un sens precis și nu se poate referi la renunțarea sau amânarea aplicării pedepsei. În consecință, o asemenea soluție de necondamnare dispusă anterior nu poate reprezenta impediment pentru accesul la amânarea aplicării pedepsei. Raționamentul dezvoltat mai sus are logică și din perspectiva faptului că instituția revocării unei soluții de amânare a aplicării pedepsei

nu se dispune doar dacă, în cursul termenului de supraveghere, se comite o infracțiune, fiind esențială pronunțarea unei condamnări pentru aceasta, chiar după expirarea termenului respectiv. Este, deci, clar faptul că intenția legislatorului a fost să condiționeze revocarea de existența unei condamnări. Simpla existență a unei infracțiuni nu poate conduce la același rezultat, fără pronunțarea unei condamnări, din moment ce, prin extinderea mijloacelor de individualizare aflate la dispoziția judecătorului, acesta are posibilitatea de a nu pronunța o condamnare, chiar dacă constată existența unei infracțiuni. Renunțarea și amânarea aplicării pedepsei sunt modalități noi de individualizare ce nu funcționează după modelul clasic, permițând judecătorului exercitarea unei prerogative de oportunitate. Această prerogativă se exprimă prin evaluarea necesității aplicării în concret a unei pedepse. Este adevărat că prin comiterea unei noi infracțiuni în cursul termenului de încercare pare a se înțelege o înșelare a încrederii acordate de către judecător inculpatului, o ignorare a avertismentului (art. 81 din Codul penal) sau a atenționării (art. 83 din Codul penal) și un eșec al evaluării posibilităților inculpatului de îndreptare fără aplicarea unei pedepse. Cu toate acestea, comiterea noii infracțiuni nu poate determina per se revocarea, întrucât nu i se poate răpi judecătorului prerogativa de oportunitate de care se bucură, potrivit legii, și cu privire la noua infracțiune. Astfel, art. 80 alin. (1) lit. b) din Codul penal include printre condițiile dispunerii renunțării aplicării pedepsei aprecierea că "în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia". În mod similar, art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal instituie aceeași condiție, precizând că "în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată.» «Dacă, urmare a analizei de oportunitate, inculpatul se califică pentru o soluție de necondamnare este o chestiune diferită, ce comportă verificări în concreto și care nu poate fi rezolvată de manieră generală și abstractă. Astfel, în speță, inculpatul este în vârstă de 75 ani, iar perspectiva condamnării cu executare efectivă în penitenciar nu pare a îndeplini scopul de îndreptare al pedepsei, fiind dificil de argumentat că o asemenea experiență mai poate avea consecințe benefice asupra condamnatului. Doctrina mai recentă¹ concluzionează în același sens. Nu există dispoziții exprese în Codul penal care să interzică amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea nouă. Autorul citat opinează că interpretarea curentă a mecanismului revocării este încă îndatorată prea mult Codului penal anterior, unde aplicarea pedepsei avea loc automat, odată cu stabilirea ei. Noul Cod penal disociază cele două etape, fiind deci perfect legal ca stabilirea unei pedepse, urmare a constatării unei infracțiuni, să nu conducă automat și la aplicarea acesteia. Cum pronunțarea unei condamnări reprezintă echivalentul "aplicării pedepsei" rezultă că argumentul comiterii unei noi infracțiuni (ce denotă o perseverență infracțională) trebuie relativizat. Numai în ambientul codului anterior comiterea unei noi infracțiuni producea automat revocarea, întrucât nu existau alte alternative. Acestea există însă astăzi și impun calibrarea unui nou mod de gândire asupra individualizării pedepsei. În plus, în cazul amânării aplicării pedepsei nu există o dispoziție similară regimului stabilit pentru renunțarea la aplicarea pedepsei, unde inculpatul trebuie să nu mai fi beneficiat de o asemenea soluție în ultimii ani anteriori datei comiterii noii infracțiuni [art. 80 alin. (2) lit. b) din Codul penal]. Devine astfel perfect posibil ca soluția de amânare a aplicării pedepsei să succedă unei soluții de aceeași natură pronunțate anterior».

¹ I. Borlan, Amânarea aplicării pedepsei în teoria și practica dreptului penal, București, Universul Juridic, 2017, pp. 202-203.

În concluzie, în interpretarea dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, nu este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua

infracțiune, putându-se pronunța din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare, pe baza analizei de oportunitate a circumstanțelor speței."

VII.2. În opinia juridică exprimată de Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, domnul lector universitar dr. Daniel Nițu a arătat că "în raport de dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei nu este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune, astfel că se poate dispune amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără posibilitatea revocării amânării aplicării pedepsei anterioare."

În argumentarea acestei păreri se arată "conform art. 83 alin. (1) din Codul penal, una dintre «condițiile negative» ce împiedică instanța să poată dispune amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea sau infracțiunile care fac obiectul judecății este reprezentată de impedimentul unei condamnări anterioare la pedeapsa închisorii. Excepțiile de la acest impediment sunt expres și exhaustiv enumerate în teza a II-a a textului menționat, și anume cazurile prevăzute de art. 42 lit. a) și lit. b) din Codul penal sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare. Existența unei hotărâri de amânare a aplicării pedepsei pentru o primă infracțiune nu poate constitui un impediment în sine pentru dispunerea unei noi hotărâri de amânare a aplicării pedepsei pentru infracțiunea comisă în termenul de supraveghere. Concluzia se impune prin simpla raportare la dispozițiile art. 17 alin. (2) din Codul de procedură penală ce prevede: "în cursul judecății acțiunea penală se stinge prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitare sau încetare a procesului penal." Pe aceeași linie de idei, art. 396 alin. (1) din Codul de procedură penală, sub denumirea marginală de "Rezolvarea acțiunii penale", prevede: "Instanța hotărăște asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea sau încetarea procesului penal." Se observă astfel că ineditul instituțiilor analizate este și mai pregnant pe componenta dreptului procesual penal: ele reprezintă noi soluții procesuale ce pot fi pronunțate de către instanță², distincte de clasică soluție a condamnării. Sintetizând, în opinia noastră, amânarea aplicării pedepsei pronunțate pentru prima instanță nu poate "activa" condiția negativă de la art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, neconstituind o hotărâre de condamnare. Prin urmare, instanța nu este împiedicată să dispună o nouă amânare pentru infracțiunea nou-comisă, sub rezerva întrunirii celorlalte condiții. Existența hotărârii anterioare de amânare, cumulate cu elementul intențional cu care a fost comisă cea de-a doua infracțiune, va determina de cele mai multe ori instanța să ajungă la concluzia că pentru cea de-a doua infracțiune nu este oportun/temeinic/fondat să dispună o nouă soluție de amânare, pronunțând condamnarea. Din punct de vedere legal, nu există însă o obligație în acest sens strict prin raportare la existența hotărârii de amânare anterioare.

² A se vedea și D. Nițu, Anularea renunțării și amânării aplicării pedepsei. Incongruențe în aplicarea practică, Curierul Judiciar nr. 3/2014, p. 163.

Revocarea amânării aplicării pedepsei. Simpla lectură a textului art. 89 din Codul penal demonstrează că revocarea aferentă ipotezei comiterii unei noi infracțiuni presupune - ca o condiție cumulativă - ca pentru infracțiunea comisă în termen să se pronunțe o hotărâre de condamnare, chiar după expirarea termenului de supraveghere. În absența acestei condiții, nu va putea interveni revocarea primei amânări a aplicării pedepsei, aceasta continuând să își producă efectele. Făcând legătura cu speța care a generat întrebarea prealabilă, în măsura în care pentru infracțiunea comisă în termen și comisă cu intenție instanța ajunge la concluzia că se impune amânarea aplicării pedepsei (soluție puțin probabilă, dar teoretic posibilă așa cum am arătat), vom avea două termene de supraveghere ce vor "curge" în paralel.

VIII. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Direcția de specialitate opinează că, în raport cu dispozițiile art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei, pronunțarea unei soluții de condamnare pentru noua infracțiune și revocarea amânării aplicării pedepsei sunt obligatorii.

Opinia exprimată se întemeiază, în primul rând, pe dispozițiile art. 88 din Codul penal privind revocarea amânării aplicării pedepsei, care reglementează trei cazuri de revocare obligatorie și un caz de revocare facultativă a amânării aplicării pedepsei.³

³ Tudorel Toader, Maria-Ioana Michinici, Anda Crișu-Ciocîntă, Mihai Dunea, Ruxandra Răducanu, Sebastian Răduleț, Noul Cod penal, Comentarii pe articole, Editura Hamangiu, 2014, p. 178; autorii arată că există patru cazuri de revocare a amânării aplicării pedepsei, trei obligatorii și unul facultativ. Instanța revocă în mod obligatoriu această măsură în următoarele situații: când persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu își execută obligațiile impuse; când nu își îndeplinește la timp obligațiile civile, cu excepția situațiilor de imposibilitate; când, după amânarea aplicării pedepsei, săvârșește o nouă infracțiune cu intenție sau intenție depășită. Există și o situație când revocarea este facultativă, și anume atunci când infracțiunea săvârșită de persoana supravegheată, după amânarea aplicării pedepsei, este o infracțiune săvârșită din culpă.

Mihail Udrioiu, Victor Constantinescu, Noul Cod penal, Codul penal anterior, Editura Hamangiu, 2014, p. 122; potrivit autorilor, în cazul nerespectării, cu rea-credință, a măsurilor de supraveghere impuse sau a obligațiilor civile, precum și în cazul săvârșirii unei infracțiuni cu intenție sau praeterintenție în timpul termenului de supraveghere, noul Cod penal obligă instanța să dispună revocarea amânării aplicării pedepsei.

Corina Voicu, Andreea Simona Uzlău, Raluca Moroșanu, Cristinel Ghigheci, Noul Cod penal, Ghid de aplicare pentru practicieni, Editura Hamangiu, 2014, p. 146; autorii arată că revocarea amânării aplicării pedepsei are loc în cazul în care pe parcursul termenului de supraveghere persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse, nu îndeplinește integral obligațiile civile sau a săvârșit o nouă infracțiune cu intenție sau intenție depășită. În cazul săvârșirii, în termenul de supraveghere, a unei noi infracțiuni din culpă, revocarea amânării aplicării pedepsei nu este obligatorie.

Dispozițiile art. 88 alin. (1) din Codul penal reglementează revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei pentru nerespectarea cu rea-credință a măsurilor de supraveghere sau neexecutarea cu rea-credință a obligațiilor impuse de instanță, iar dispozițiile art. 88 alin. (2) din Codul penal reglementează revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei pentru neîndeplinirea integrală a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre (cu excepția cazului în care persoana supravegheată dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească).

Dispozițiile art. 88 alin. (3) și (4) din Codul penal reglementează revocarea amânării aplicării pedepsei pentru săvârșirea unei noi infracțiuni, consacrand soluția privind caracterul obligatoriu al revocării în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni cu intenție sau intenție depășită și caracterul facultativ al revocării în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni din culpă.

Caracterul obligatoriu al revocării amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate rezultă atât în mod direct din dispozițiile art. 88 alin. (3) din Codul penal ("dacă după amânarea aplicării pedepsei persoana supravegheată a săvârșit o nouă infracțiune, cu intenție sau intenție depășită, () instanța revocă amânarea(...)", cât și în mod indirect din dispozițiile art. 88 alin. (4) din Codul penal, care permit instanței să nu revoce amânarea aplicării pedepsei numai în ipoteza în care noua infracțiune este săvârșită din culpă ("Dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, instanța poate menține sau revoca amânarea aplicării pedepsei(...)").

Așadar, legiuitorul a instituit regula revocării obligatorii a amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni și a reglementat, în mod explicit, ca unică excepție de la această regulă, revocarea facultativă a amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni din culpă.

Soluția adoptată de legiuitor în materia revocării amânării aplicării pedepsei se fundamentează pe ideea că beneficiul amânării este acordat sub condiția respectării unui set de măsuri de supraveghere și obligații, a îndeplinirii integrale a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre și a respectării obligației generale de a nu săvârși noi infracțiuni. În principiu, nerespectarea setului de măsuri de supraveghere și obligații, neîndeplinirea integrală a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre și nerespectarea obligației generale de a nu săvârși noi infracțiuni relevă caracterul insuficient al amânării aplicării pedepsei și ineficiența acestei măsuri pentru îndreptarea conduitei persoanei supravegheate.

În consecință, caracterul insuficient al amânării aplicării pedepsei și ineficiența acestei măsuri pentru îndreptarea conduitei persoanei supravegheate - rezultate din nerespectarea setului de măsuri de supraveghere și obligații, neîndeplinirea integrală a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre și nerespectarea obligației generale de a nu săvârși noi infracțiuni - determină revocarea beneficiului amânării aplicării pedepsei.

Excepțiile de la revocarea beneficiului amânării aplicării pedepsei sunt prevăzute în mod explicit de către legiuitor în dispozițiile art. 88 alin. (2) din Codul penal (imposibilitatea de îndeplinire a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre) și în dispozițiile art. 88 alin. (4) din Codul penal (săvârșirea unei noi infracțiuni din culpă) și exclud intenția.

Prin urmare, în raport cu întreaga economie a dispozițiilor art. 88 din Codul penal, revocarea amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere este obligatorie.

Revocarea amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere operează în temeiul și în condițiile art. 88 alin. (3) din Codul penal, chiar dacă pentru noua infracțiune este îndeplinită condiția prevăzută în art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal (infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare).

Revocarea amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere și excluderea posibilității de menținere a amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate nu au la bază neîndeplinirea condiției prevăzute în art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, ci neîndeplinirea condiției prevăzute în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal, care implică evaluarea persoanei infractorului și a posibilităților sale de îndreptare.

Condiția prevăzută în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal este reglementată după cum urmează: în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată. Or, săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate tocmai pe parcursul perioadei determinate pentru care s-a impus supravegherea conduitei persoanei conduce la neîndeplinirea condiției prevăzute în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal.

În consecință, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate, condiția prevăzută în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal nu este îndeplinită, revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie, iar menținerea amânării aplicării pedepsei nu este posibilă în absența unui temei legal, soluția de condamnare fiind unica soluție permisă de dispozițiile art. 88 alin. (3) din Codul penal.

În acest context precizăm că, în opinia noastră, însăși referirea la "condamnare" din cuprinsul

dispozițiilor art. 88 alin. (3) din Codul penal se explică prin imposibilitatea menținerii soluției de amânare a aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere.

De asemenea au fost invocate și argumente de jurisprudență, respectiv Decizia nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție⁴, decizie pronunțată sub imperiul Codului penal anterior în materia revocării suspendării condiționate a executării pedepsei.

⁴ Decizia nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 12 iulie 2011.

În același sens, prin Decizia nr. 212 din 22 ianuarie 2008 a Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicată (www.scj.ro), s-a stabilit că revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei închisorii este obligatorie, conform art. 83 alin. 1 din Codul penal anterior, dacă în cursul termenului de încercare cel condamnat a săvârșit din nou o infracțiune intenționată pentru care s-a pronunțat o hotărâre de condamnare. În acest caz, instanța nu poate dispune o nouă suspendare condiționată a executării pedepsei, indiferent dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 81 alin. 1 lit. b) privind durata pedepsei aplicate pentru infracțiunea anterioară, întrucât, potrivit art. 83 alin. 3 din Codul penal anterior, numai dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă - nu și atunci când aceasta este săvârșită cu intenție - instanța poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei, chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, iar revocarea primei suspendări nu mai are loc.

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 83 alin. (1) din Codul penal anterior, prin Decizia nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a stabilit că: "1. Suspendarea condiționată a executării pedepsei nu poate fi dispusă pentru pedeapsa stabilită în cazul săvârșirii în cursul termenului de încercare a unei infracțiuni intenționate sau praeterintenționate, pedeapsă la care a fost cumulată o altă pedeapsă, ca urmare a revocării suspendării condiționate a executării acestei din urmă pedepse, chiar și în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 81 din Codul penal. 2. Suspendarea condiționată a executării nu poate fi dispusă nici în ceea ce privește pedeapsa rezultantă, obținută prin aplicarea mecanismului prevăzut de art. 83 alin. 1 din Codul penal".

În considerentele Deciziei nr. 1 din 17 ianuarie 2011, Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție au reținut că pe toată durata termenului de încercare, condamnatul "este amenințat să piardă beneficiul suspendării și să execute cumulativ două pedepse", în cazul în care ar săvârși o altă infracțiune, precum și că revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei exprimă eșecul acestei măsuri din cauza conduitei inculpatului care s-a dovedit a nu merita încrederea ce i-a fost acordată de instanța care a oferit condamnatului o șansă de a se îndrepta, fără să execute efectiv pedeapsa. (...)

Menținerea modalității de executare a pedepsei în cazul comiterii unei infracțiuni în termenul de încercare este expres prevăzută în art. 83 alin. 3 din Codul penal, sub forma unei excepții. Potrivit acestor prevederi legale, dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, se poate aplica suspendarea condiționată a executării pedepsei chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. În acest caz nu mai are loc revocarea primei suspendări. Prin urmare, posibilitatea suspendării condiționate a executării pedepsei stabilite pentru o infracțiune intenționată, pedeapsă la care a fost cumulată o altă pedeapsă, ca urmare a revocării suspendării condiționate a executării acestei din urmă pedepse, este exclusă de art. 83 alin. 3 din același cod, care permite o asemenea individualizare a executării pedepsei doar dacă noua infracțiune este săvârșită din culpă. Dacă legiuitorul ar fi înțeles să reglementeze posibilitatea suspendării condiționate și în cazul în care noua infracțiune este comisă cu intenție, ar fi prevăzut-o expres, așa cum a făcut-o în art. 83 alin. 3 din Codul penal. (...)

Revocarea suspendării condiționate intervine, cu titlu de sancțiune, pentru nerespectarea obligației de a nu comite o altă infracțiune în interiorul termenului de încercare, un asemenea comportament demonstrând că infractorul nu a justificat încrederea ce i s-a acordat (...).

Considerentele Deciziei nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt aplicabile, în mod corespunzător, în ipoteza amânării aplicării pedepsei, în sensul că:

- În cazul amânării aplicării pedepsei, pe toate durata termenului de supraveghere, persoana supravegheată este amenințată să piardă beneficiul amânării, în cazul în care ar săvârși o altă infracțiune.

- Revocarea amânării aplicării pedepsei intervine, cu titlu de sancțiune, pentru nerespectarea obligației de a nu comite o altă infracțiune în interiorul termenului de supraveghere, un asemenea comportament demonstrând că persoana supravegheată nu a justificat încrederea ce i s-a acordat.

- Menținerea amânării aplicării pedepsei în cazul comiterii unei infracțiuni în termenul de supraveghere este expres prevăzută în art. 88 alin. (4) din Codul penal, sub forma unei excepții, care privește exclusiv infracțiunile săvârșite din culpă.

În consecință, caracterul de sancțiune al revocării amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate și reglementarea, sub forma unei excepții, a menținerii amânării aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni din culpă conduc la concluzia că pronunțarea condamnării pentru noua infracțiune comisă cu intenție și revocarea amânării aplicării pedepsei constituie unica soluție pe care instanța o poate adopta în temeiul dispozițiilor art. 88 alin. (3) din Codul penal.

IX. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 1.620/C/1.774/III-5/2017, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în urma analizei de admisibilitate a sesizării în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, a conchis că sesizarea aparține unei curți de apel investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță (apel), care a constatat, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept a cărei dezlegare nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii, și care nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii aflat în curs de soluționare. Totodată, de lămurirea acestei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, fiind necesară și obligatorie acestei soluționări, precum și aptă să se regăsească în soluția ce va fi dată cauzei de instanța de trimitere.

Referitor la considerațiile privind chestiunea de drept supusă dezbaterii s-au arătat condițiile din art. 88 alin. (3) din Codul penal, rezultând din conținutul textului că este vorba de o soluție de condamnare, ceea ce ar însemna că, în măsura în care pentru noua infracțiune săvârșită în termenul de supraveghere al unei amânări a aplicării pedepsei anterioare nu se dispune condamnarea [ci oricare altă soluție procesuală dintre cele prevăzute de art. 396 alin. (1) din Codul de procedură penală, inclusiv amânarea aplicării pedepsei], revocarea amânării aplicării pedepsei dispuse pentru prima infracțiune nu ar fi operabilă.

Pe de altă parte, potrivit art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, amânarea aplicării pedepsei pentru noua infracțiune, deși comisă după o altă amânare a aplicării pedepsei dispusă pentru o infracțiune anterioară, este posibilă. Aceasta întrucât art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală exclude numai soluțiile de condamnare, or amânarea aplicării pedepsei nu este o asemenea soluție.⁵

⁵ Argumentele în sensul că amânarea aplicării pedepsei nu este o soluție de condamnare sunt, atât de text - art. 17 alin. 2, art. 396, art. 582 din Codul de procedură penală, cât și de doctrină - C. Mitrache, considerații privind amânarea aplicării pedepsei, *Analele Universității din București, Seria Drept, Supliment 2014*, CH Beck, p. 67; L. V. Lefterache, Amânarea aplicării pedepsei în G. Bodoroncea ș.a., *Codul penal. Comentariu pe articole, Ediția 2*, CH Beck, București, 2016, p. 299; D. Nițu, *Anularea renunțării și amânării aplicării pedepsei. Incongruențe în aplicarea practică*, în

Curierul judiciar nr. 3/2014, p. 163; I. Borlan, Individualizarea judiciară a aplicării pedepselor - consecința intrării în vigoare a noului Cod penal, Caiete de drept penal nr. 1/2013, p. 18, 19 și jurisprudență - Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, Decizia nr. 17/A din 19 ianuarie 2015, www.scj.ro: "instituția amânării aplicării pedepsei este incompatibilă cu pronunțarea unei soluții de condamnare și, în consecință, în cazul în care reține incidența art. 83 din Codul penal, instanța nu pronunță o soluție de condamnare, ci stabilește pedeapsa și dispune amânarea aplicării acesteia."

Din cele ce precedă ar rezulta că textele menționate permit amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune săvârșită în cursul termenului de supraveghere al unei amânări a aplicării pedepsei anterioare, situație în care revocarea amânării aplicării pedepsei dispuse pentru prima infracțiune nu ar opera.

Acceptarea unei asemenea concluzii contrazice rațiunea instituției revocării, natura sa juridică de sancțiune aplicabilă persoanei care nu s-a conformat cerințelor legale și judiciare pe perioada termenului de suspendare/supraveghere, respectiv caracterul obligatoriu al revocării în ipoteza săvârșirii unei infracțiuni intenționate/praeterintenționate în cursul termenului. O asemenea natură juridică este consacrată unanim, atât de doctrină⁶, cât și de jurisprudența obligatorie a instanței supreme.⁷

⁶ C. Bulai, *Drept penal român, Partea generală*, vol. II, Casa de editură și presă "Șansa" - S.R.L., București, 1992, p. 98.

⁷ Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia nr. 1 din 17 ianuarie 2011, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 12 iulie 2011: "(...) revocarea suspendării condiționate intervine, cu titlu de sancțiune, pentru nerespectarea obligației de a nu comite o altă infracțiune în interiorul termenului de încercare, un asemenea comportament demonstrând că infractorul nu a justificat încrederea ce i s-a acordat și nu s-a reeducat. Drept consecință, pedeapsa suspendată devine executabilă."

Și doctrina recentă confirmă caracterul de sancțiune al revocării, respectiv caracterul obligatoriu al acesteia în ipoteza în discuție. Astfel, analizând dispozițiile art. 88 din Codul penal, doctrina⁸ identifică, în cadrul cazurilor de revocare a amânării aplicării pedepsei reglementate de textul de lege menționat, două categorii, respectiv cazuri de revocare obligatorie a amânării aplicării pedepsei și un caz de revocare facultativă. În cadrul primei categorii este inclusă și ipoteza prevăzută de art. 88 alin. (3) din Codul penal.

⁸ M. Udriș, *Drept penal. Partea generală*, Ediția 3, CH Beck, 2016, p. 361-365; F. Trețeanu, R. Moroșanu, *Instituții și infracțiuni în noul Cod penal*, București, 2010, p. 188; C. Mitrache, op. cit., p. 71.

În acest context, concluzia anterioară, dedusă din interpretarea exclusivă a dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b și art. 88 alin. (3) din Codul penal, se impune a fi reconsiderată, iar interpretarea acestor dispoziții trebuie plasată în contextul ansamblului reglementării instituției amânării aplicării pedepsei și, în special, în contextul art. 88 din Codul penal integral.

Analiza ut singuli a art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal nu este suficientă pentru a concluziona că este posibilă, din nou, amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea intenționată/praeterintenționată săvârșită în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei dispuse anterior. Aceasta întrucât incidența amânării aplicării pedepsei este supusă unor condiții cumulative, iar nu doar celei prevăzute de art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal. Or, în ipoteza în discuție, condiția prevăzută de art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal (persoana infractorului și

posibilitățile sale de îndreptare) nu este îndeplinită, întrucât săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate/praeterintenționate în perioada de supraveghere demonstrează că infractorul nu a justificat încrederea ce i s-a acordat, neexistând posibilitatea reală a acestuia de a se îndrepta fără aplicarea imediată a unei pedepse.

Așadar, chiar dacă este îndeplinită condiția prevăzută de art. 88 alin. (1) lit. b) din Codul penal, nu este însă realizată cea prevăzută de art. 88 alin. (1) lit. d) din același cod. În consecință, amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea comisă în termenul de supraveghere nu este legal posibilă, impunându-se, drept unică soluție, condamnarea și revocarea amânării aplicării pedepsei dispuse anterior.

Pe de altă parte, art. 88 alin. (1) și (2) din Codul penal stabilește în mod indubitabil caracterul obligatoriu al revocării amânării aplicării pedepsei în ipoteza nerespectării măsurilor de supraveghere sau a neexecutării obligațiilor impuse [alineatul (1)], respectiv în ipoteza neîndeplinirii integrale a obligațiilor civile stabilite prin hotărâre, cu excepția cazului când persoana dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească [alineatul (2)].

Prin urmare, în ipoteze mai puțin grave decât cea prevăzută de art. 88 alin. (3) din Codul penal și care presupune, în esență, săvârșirea unei infracțiuni intenționate sau cu praeterintenție, revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie, în timp ce în ipoteza în discuție revocarea ar avea doar caracter facultativ.

O asemenea situație este disproporționată în mod vădit și lipsită de justificare [exceptând, evident, formularea art. 88 alin. (3) din Codul penal care prevede pronunțarea unei condamnări pentru infracțiunea ulterioară].

Mai mult, art. 88 alin. (4) din Codul penal stabilește expres un caz de revocare facultativă [ipoteza infracțiunii ulterioare săvârșite din culpă], respectiv de menținere a amânării aplicării pedepsei. De fapt, menținerea sau revocarea amânării aplicării pedepsei este determinată de soluția care va fi dispusă cu privire la infracțiunea din culpă: dacă instanța intenționează, în raport cu datele cauzei, să mențină amânarea aplicării pedepsei, va trebui să dispună pentru infracțiunea de culpă renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei, dacă va dispune condamnarea, automat, amânarea aplicării pedepsei nu va putea fi menținută, ci va trebui obligatoriu revocată.

A rezultat că amânarea aplicării pedepsei pentru infracțiunea săvârșită în cursul termenului de supraveghere al amânării aplicării pedepsei anterioare nu poate fi dispusă decât pentru infracțiuni de culpă, atunci când instanța apreciază că se impune menținerea amânării aplicării pedepsei anterioare, nu și în cazul infracțiunii intenționate/praeterintenționate.

A rezultat, de asemenea, că în cazul unei infracțiuni intenționate nu este posibilă decât pronunțarea unei soluții de condamnare, cu consecința revocării amânării aplicării pedepsei [sintagma "pentru care s-a pronunțat o condamnare" din conținutul art. 88 alin. (3) din Codul penal își lămurește astfel sensul, acela că pronunțarea unei soluții de condamnare în această ipoteză este obligatorie]. Această dispoziție permite concluzia conform căreia în cazul infracțiunilor intenționate sau cu praeterintenție revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie.

Prin urmare, și analiza art. 88 alin. (1), (2) și (4) din Codul penal conduce la concluzia unei revocări obligatorii în cazul în care infracțiunea săvârșită ulterior este intenționată sau praeterintenționată.

Așadar, în condițiile în care revocarea are, ca regulă, caracter de sancțiune care intervine obligatoriu [excepțiile fiind de strictă interpretare și trebuind a fi prevăzute expres, așa cum legiuitorul a procedat în cazul art. 88 alin. (4) din Codul penal], inclusiv pentru ipoteze mai puțin grave decât cea prevăzută de art. 88 alin. (3) din Codul penal, interpretarea coerentă a acestei din urmă dispoziții trebuie să fie în sensul că pronunțarea unei soluții de condamnare pentru noua infracțiune intenționată/praeterintenționată săvârșită în termenul de supraveghere al amânării aplicării pedepsei și revocarea amânării aplicării pedepsei sunt obligatorii.

X. Dispoziții legale incidente

Art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal (condițiile amânării aplicării pedepsei): "infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;"

Art. 42 lit. a) și lit. b) din Codul penal (condamnări care nu atrag starea de recidivă): "faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală; infracțiunile amnistiate"

Art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal: "în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată."

Art. 88 alin. (1) din Codul penal (Revocarea amânării aplicării pedepsei): "Dacă pe parcursul termenului de supraveghere persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei."

Art. 88 alin. (2) din Codul penal: "În cazul când, până la expirarea termenului de supraveghere, persoana supravegheată nu îndeplinește integral obligațiile civile stabilite prin hotărâre, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei, afară de cazul când persoana dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească."

Art. 88 alin. (3) din Codul penal: "Dacă după amânarea aplicării pedepsei persoana supravegheată a săvârșit o nouă infracțiune, cu intenție sau intenție depășită, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei. Pedeapsa aplicată ca urmare a revocării amânării și pedeapsa pentru noua infracțiune se calculează conform dispozițiilor privitoare la concursul de infracțiuni."

Art. 88 alin. (4) din Codul penal: "Dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, instanța poate menține sau revoca amânarea aplicării pedepsei. În cazul revocării dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător."

XI. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Judecătorul-raportor, în conținutul raportului întocmit, a constatat, sub aspectul admisibilității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, că aceasta întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute în art. 475 din Codul de procedură penală.

În ceea ce privește chestiunea de drept supusă dezlegării, judecătorul-raportor și-a exprimat părerea că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, atât pronunțarea soluției de condamnare pentru noua infracțiune, cât și revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare sunt obligatorii.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

XII.1. Sub aspectul admisibilității sesizării

Legiuitorul român a prevăzut în Codul de procedură penală în vigoare un nou instrument de unificare a practicii judiciare neunitare, respectiv sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

În conținutul dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală sunt statuate condițiile de sesizare a instanței supreme pe care trebuie să le îndeplinească instanța care uzează de această instituție procesual penală.

Astfel, sunt reglementate mai multe condiții cumulative, și anume acelea referitoare la faza

procesuală a cauzei în care se ivește chestiunea de drept, felul instanței care poate sesiza și stadiul procesual al cauzei, natura juridică a chestiunii de drept, precum și aceea de a nu fi făcut obiectul vreunui din instrumentele juridice de rezolvare a problemei respective.

Altfel spus, este necesar ca acea cauză în care există o chestiune de drept ce urmează să fie supusă dezlegării să se afle "în cursul judecării", respectiv instanța să fi fost sesizată, iar procesul se afle în curs de desfășurare; instanțele pe rolul cărora se află o asemenea cauză să fie din cele expres și limitativ prevăzute de legiuitor, iar cauza respectivă să se găsească în ultima cale de atac - Înalta Curte de Casație și Justiție, curte de apel sau tribunal, investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță; chestiunea de drept supusă dezlegării să conducă la soluționarea pe fond a cauzei respective; condiția negativă, în sensul că instanța supremă nu s-a pronunțat asupra problemei de drept printr-o hotărâre prealabilă sau prin recurs în interesul legii.

În contextul prezentei sesizări considerăm că aceasta întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute în art. 475 din Codul de procedură penală, și anume Dosarul nr. 14.607/197/2016 se află pe rolul Curții de Apel Brașov, Secția penală, în faza de judecată a apelurilor declarate de către Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov și inculpatul D.D. împotriva Sentinței penale nr. 142 din data de 8 octombrie 2015, pronunțată de Judecătoria Brașov, curtea de apel fiind una din instanțele enumerată expres și limitativ de către legiuitor ce poate judeca calea de atac exercitată, aceasta având caracter exclusiv și intrând în sfera accepțiunii de "în ultimă instanță".

De asemenea, chestiunea de drept supusă dezlegării, și anume, în sensul legii penale, dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune ori se poate dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare, este de natură a determina judecarea pe fond a cauzei, iar prevederile invocate nu au mai făcut, până la momentul sesizării, obiectul niciunei alte hotărâri prealabile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție și nici al vreunui recurs în interesul legii soluționat de aceeași instanță.

XII.2. Chestiunea de drept supusă dezlegării

Codul penal în vigoare prevede în conținutul titlului III "Pedepsele", capitolul V "Individualizarea pedepselor", secțiunea a 4-a "Amânarea aplicării pedepsei", dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) și art. 88 alin. (3) ale căror condiții sunt reglementate în mod predictibil și previzibil.

Legiuitorul a prevăzut în mod expres în concreto în conținutul art. 88 din Codul penal trei cazuri de revocare obligatorie [alin. (1)-(3)] și un caz de revocare facultativă [alin. (4)] a amânării aplicării pedepsei.⁹

⁹ Tudorel Toader, Maria-Ioana Michinici, Anda Crișu-Ciocîntă, Mihai Dunea, Ruxandra Răducanu, Sebastian Răduleț, Noul Cod penal, Comentarii pe articole, Editura Hamangiu, 2014, p. 178; autorii arată că există patru cazuri de revocare a amânării aplicării pedepsei, trei obligatorii și unul facultativ. Instanța revocă în mod obligatoriu această măsură în următoarele situații: când persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu își execută obligațiile impuse; când nu își îndeplinește la timp obligațiile civile, cu excepția situațiilor de imposibilitate; când, după amânarea aplicării pedepsei, săvârșește o nouă infracțiune cu intenție sau intenție depășită. Există și o situație când revocarea este facultativă, și anume atunci când infracțiunea săvârșită de persoana supravegheată, după amânarea aplicării pedepsei, este o infracțiune săvârșită din culpă.

Mihail Udrioiu, Victor Constantinescu, Noul Cod penal, Codul penal anterior, Editura Hamangiu, 2014, p. 122; potrivit autorilor, în cazul nerespectării, cu rea-credință, a măsurilor de supraveghere impuse sau a obligațiilor civile, precum și în cazul săvârșirii unei infracțiuni cu intenție sau praeterintenție în timpul termenului de supraveghere, noul Cod penal obligă instanța să dispună revocarea amânării aplicării pedepsei.

Corina Voicu, Andreea Simona Uzlău, Raluca Moroșanu, Cristinel Ghigheci, Noul Cod penal, Ghid de aplicare pentru practicieni, Editura Hamangiu, 2014, p. 146; autorii arată că revocarea amânării aplicării pedepsei are loc în cazul în care pe parcursul termenului de supraveghere persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse, nu îndeplinește integral obligațiile civile sau a săvârșit o nouă infracțiune cu intenție sau intenție depășită. În cazul săvârșirii, în termenul de supraveghere, a unei noi infracțiuni din culpă, revocarea amânării aplicării pedepsei nu este obligatorie.

Natura juridică a revocării este aceea de sancțiune atunci când sunt încălcate condiții exprese instituite de către legiuitor și în ipoteza amânării aplicării pedepsei față de persoana supravegheată, fiind făcute distincții prin modul de reglementare, una dintre acestea referindu-se și la felul noii infracțiuni săvârșite.

Astfel, din analiza condițiilor de revocare prevăzute în alin. (3) al art. 88 din Codul penal, aceasta are un caracter obligatoriu, în raport cu cel facultativ din alin. (4) al aceluiași articol.

Condițiile pentru a fi aplicabilă revocarea amânării aplicării pedepsei potrivit art. 88 alin. (3) din Codul penal sunt:

- a) persoana supravegheată să săvârșească din nou o infracțiune cu intenție sau intenție depășită, după amânarea aplicării pedepsei;
- b) o nouă infracțiune să fie descoperită în termenul de supraveghere (dacă noua infracțiune este descoperită după expirarea termenului de supraveghere, revocarea nu este incidentă);
- c) pentru noua infracțiune să se pronunțe o condamnare (la pedeapsa închisorii sau la pedeapsa amenzii), chiar după expirarea termenului de supraveghere.

În alin. (4) al aceluiași articol este reglementată ipoteza infracțiunii ulterioare săvârșite din culpă, care conduce fie la menținerea, fie la revocarea amânării aplicării pedepsei, alternativitatea fiind de esență aplicării facultative, în raport cu natura infracțiunii menționate.

Pe calea interpretării gramaticale a conținutului alin. (3) al art. 88 din Codul penal, legiuitorul a folosit, ca urmare a săvârșirii a unei noi infracțiuni intenționate sau cu intenție depășită, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare chiar după expirarea acestui termen, verbele revocă și dispune aplicarea și executarea pedepsei, la timpul prezent, ceea ce conferă caracter imperativ și obligatoriu.

De asemenea, condiția pronunțării unei condamnări, așa cum s-a arătat mai sus, este cumulativă cu celelalte precizate și conduce la revocare, ceea ce face imposibilă menținerea soluției de amânare a aplicării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere.

Legiuitorul a reglementat în conținutul art. 83 alin. (1) lit. a)-d) din Codul penal condițiile amânării aplicării pedepsei, care conduc numai cumulativ la aplicarea acesteia, situație ce rezultă pe calea interpretării gramaticale a sintagmei dacă sunt întrunite următoarele condiții.

Așadar, nu poate fi interpretată în mod unilateral condiția prevăzută la art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, referitoare la ipoteza când infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) din Codul penal, și anume faptele care nu sunt prevăzute de legea penală și infracțiunile amnistiate sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare, în raport cu ipoteza revocării obligatorii din art. 88 alin. (3) din Codul penal, respectiv cu noua infracțiune comisă, intenționată sau cu intenție depășită descoperită în termenul de supraveghere și pentru care s-a pronunțat o condamnare, care ar face posibilă aplicarea din nou a amânării aplicării pedepsei.

O asemenea interpretare ar echivala cu încălcarea legii, respectiv a condițiilor cumulative ale art. 83 alin. (1) lit. a)-d) din Codul penal, pentru că sancțiunea revocării amânării aplicării pedepsei nu are la bază neîndeplinirea condiției prevăzute în art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal, ci

neîndeplinirea condiției prevăzute în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal, care implică evaluarea persoanei infractorului și a posibilităților sale de îndreptare.

Condiția prevăzută în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal este reglementată după cum urmează: în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată.

Or, săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate sau cu intenție depășită tocmai pe parcursul perioadei determinate pentru care s-a impus supravegherea conduitei persoanei conduce la neîndeplinirea condiției prevăzute în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal.

În consecință, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate, condiția prevăzută în art. 83 alin. (1) lit. d) din Codul penal nu este îndeplinită, revocarea amânării aplicării pedepsei este obligatorie, iar menținerea amânării aplicării pedepsei nu este posibilă în absența unui temei legal, soluția de condamnare fiind unica soluție permisă de dispozițiile art. 88 alin. (3) din Codul penal.

În sensul acestei interpretări ca argument suplimentar este și jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Astfel, în considerentele Deciziei nr. 212 din 22 ianuarie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală¹⁰, s-a reținut că "... Art. 83 din Codul penal reglementează situația revocării suspendării condiționate a executării unei pedepse, dacă în cursul termenului de încercare cel condamnat a săvârșit din nou o infracțiune, pentru care s-a pronunțat o hotărâre de condamnare, în această situație, revocarea suspendării condiționate este obligatorie, indiferent de quantumul pedepsei suspendate. Potrivit aceluiași text, pedeapsa a cărei suspendare a fost revocată nu se contopește, ci se execută alăturat de pedeapsa aplicată pentru cea de a doua infracțiune. Obligatorietatea revocării suspendării condiționate exclude posibilitatea aplicării art. 81 lit. b) din Codul penal, chiar dacă pedeapsa a cărei suspendare se revocă nu este mai mare de 6 luni. Acceptând această posibilitate ar însemna să se dispună o a doua suspendare pentru aceeași pedeapsă. Dacă legiuitorul ar fi înțeles să reglementeze și o astfel de situație, ar fi spus-o expres așa cum a făcut în art. 83 alin. 3 din Codul penal, în cazul în care infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, se poate aplica suspendarea condiționată a executării pedepsei, chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, în acest caz nu mai are loc revocarea primei suspendări. Astfel, în mod corect instanța de apel a înlăturat aplicarea art. 81 din Codul penal. Pe de altă parte, având în vedere că inculpatul a mai comis același gen de fapte, perseverând în conducerea pe drumurile publice a unui autoturism fără a avea permis de conducere, că în loc să înțeleagă posibilitatea pe care i-au acordat-o primele instanțe care l-au condamnat, de a se reeduca fără privare de libertate, a încercat să corupă organele de poliție pentru a nu-i întocmi cel de-al doilea dosar penal. În aceste condiții instanța și-a format convingerea că reeducarea inculpatului nu se poate realiza decât prin privare de libertate, fiindcă lăsarea sa în libertate prezintă pericolul comiterii de noi fapte penale. . .".

¹⁰ Publicată pe www.scj.ro

În Decizia nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 12 iulie 2011, a fost admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție: "În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 83 alin. 1 din Codul penal stabilește că: 1. Suspendarea condiționată a executării pedepsei nu poate fi dispusă pentru pedeapsa stabilită în cazul săvârșirii în cursul termenului de încercare a unei infracțiuni intenționate sau praeterintenționate, pedeapsă la care a fost cumulată o altă pedeapsă, ca urmare a revocării suspendării condiționate a executării acestei din urmă pedepse, chiar și în cazul îndeplinirii

condițiilor prevăzute de art. 81 din Codul penal. 2. Suspendarea condiționată a executării nu poate fi dispusă nici în ceea ce privește pedeapsa rezultantă, obținută prin aplicarea mecanismului prevăzut de art. 83 alin. 1 din Codul penal." (reglementarea anterioară din Codul penal).

În considerentele acestei decizii s-a statuat că ". . .Pe toată durata termenului de încercare, condamnatul «este amenințat să piardă beneficiul suspendării și să execute cumulativ două pedepse», în cazul în care ar săvârși o altă infracțiune. . . În privința revocării însă, situația juridică este alta, ea exprimând eșecul acestei măsuri din cauza conduitei inculpatului care s-a dovedit a nu merita încrederea ce i-a fost acordată de instanța care a oferit condamnatului o șansă de a se îndrepta, fără să execute efectiv pedeapsa Menținerea modalității de executare a pedepsei în cazul comiterii unei infracțiuni în termenul de încercare este expres prevăzută în art. 83 alin. 3 din Codul penal, sub forma unei excepții. Potrivit acestor prevederi legale, dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, se poate aplica suspendarea condiționată a executării pedepsei chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. În acest caz nu mai are loc revocarea primei suspendări. Prin urmare, posibilitatea suspendării condiționate a executării pedepsei stabilite pentru o infracțiune intenționată, pedeapsă la care a fost cumulată o altă pedeapsă, ca urmare a revocării (...) este exclusă de art. 83 alin. 3 din același cod. . ."

Considerentele Deciziei nr. 1 din 17 ianuarie 2011 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt aplicabile, în mod corespunzător, în ipoteza amânării aplicării pedepsei, în sensul că:

a) În cazul amânării aplicării pedepsei, pe toată durata termenului de supraveghere, persoana supravegheată este amenințată să piardă beneficiul amânării, în cazul în care ar săvârși o altă infracțiune.

b) Revocarea amânării aplicării pedepsei intervine, cu titlu de sancțiune, pentru nerespectarea obligației de a nu comite o altă infracțiune în interiorul termenului de supraveghere, un asemenea comportament demonstrând că persoana supravegheată nu a justificat încrederea ce i s-a acordat.

c) Menținerea amânării aplicării pedepsei în cazul comiterii unei infracțiuni în termenul de supraveghere este expres prevăzută în art. 88 alin. (4) din Codul penal, sub forma unei excepții, care privește exclusiv infracțiunile săvârșite din culpă.

Așadar, în concluzie, în interpretarea aplicării dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, atât pronunțarea soluției condamnării pentru noua infracțiune, cât și revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare sunt obligatorii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală, în Dosarul nr. 14.607/197/2016, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: "Dacă, în raport cu dispozițiile art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal, în ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse este obligatorie dispunerea condamnării pentru noua infracțiune ori se poate dispune din nou amânarea aplicării pedepsei pentru aceasta, fără revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare".

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 83 alin. (1) lit. b) din Codul penal și art. 88 alin. (3) din Codul penal stabilește că:

În ipoteza săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate în termenul de supraveghere al amânării aplicării unei pedepse, atât pronunțarea soluției de condamnare pentru noua infracțiune, cât și revocarea amânării aplicării pedepsei anterioare sunt obligatorii.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 19 septembrie 2017.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător MIRELA SORINA POPESCU

Magistrat-asistent,
Raluca Florentina Nemeșu

WWW.JURI.RO